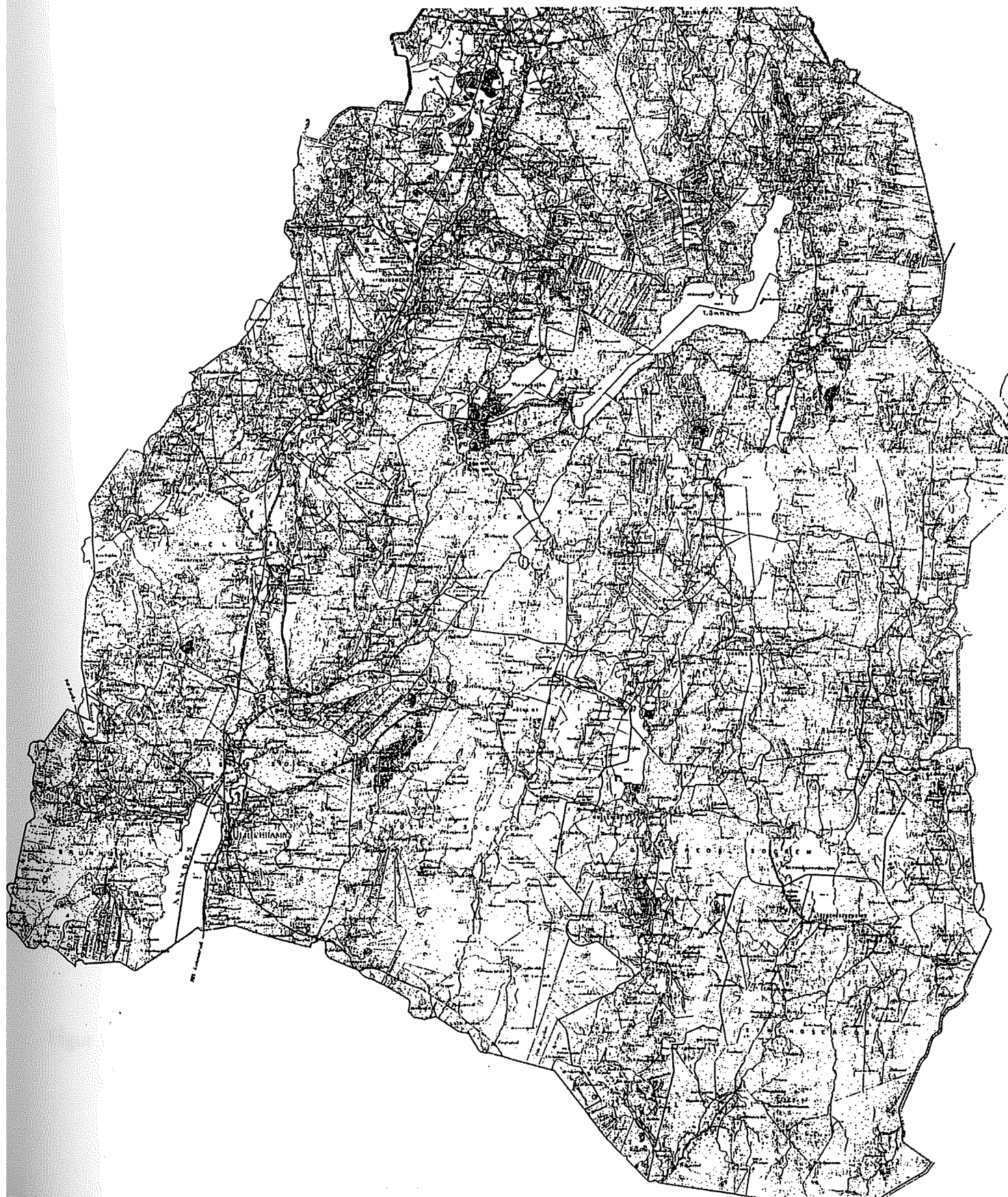

SKOGEN I LANDSHÖVDINGARNAS FEMÅRSBERÄTTELSE.
ÅLVSBORGS LÄN 1817-1905.

Jonas Svensson jk 91/95

Inledning

Det finns ännu ganska få beskrivningar av södra Sveriges skogshistoria. Det utan tvekan bäst beskrivna och mest kända området är Halland, men varje landskap och län har sina egna förutsättningar och sin egna historia. Det är därför sannolikt att det finns större eller mindre skillnader i skogshistorien, hur skogstillståndet utvecklats och skogen nyttjats och exploaterats.

Min hemort är belägen i Älvsborgs län. Därför känns det mest naturligt att beskriva detta län. Jag har huvudsakligen studerat landshövdingarnas femårsredogörelser mellan åren 1817-1905 (1842-1846 har jag ej läst), dvs de redogörelser som finns i Universitetsbiblioteket i Umeå. Man bör vara ganska kritisk när man läser dessa redogörelser, man kan anta att landshövdingarna ofta kan ha haft någon politiskt åsikt i de frågor de tog upp, och kanske en önskan om mer bidrag från statsmakterna till sin myndighet. Som kontroll har jag gjort några stickprov i Skogstyrelsens, senare Domänstyrelsens årsredovisningar.

Älvsborgs län

Älvsborgs län består idag av landskapen Dalsland och södra Västergötland. Residensstad är Vänersborg, belägen vid Göta älvs början i Vänern. Länet begränsas av Värmlands län, Norge, Göteborgs och Bohus län, Hallands län, Jönköpings län och Skaraborgs län. Landarealen är enligt Skogsstatistisk årsbok 1995¹ 1 112 000 ha, varav 734 000 ha är produktiv skogsmark (se fig 3).

Länet bestod av 5 häradar i Dalsland och 13 häradar i Västergötlandsdelen², se fig 1. Om man summerar landarealerna för häraderna når man arealen 1 137 269 ha, alltså något mer än Skogsstatistisk årsbok 1995¹. Skillnaden kan bero på förändringar av gränsdragningen, definitioner och mätmetoder. De städer som fanns under den period jag studerat är Vänersborg, Alingsås, Borås, Ulricehamn och Åmål. Antalet socknar har varierat något, men legat runt 220 st.

Befolkningsutvecklingen

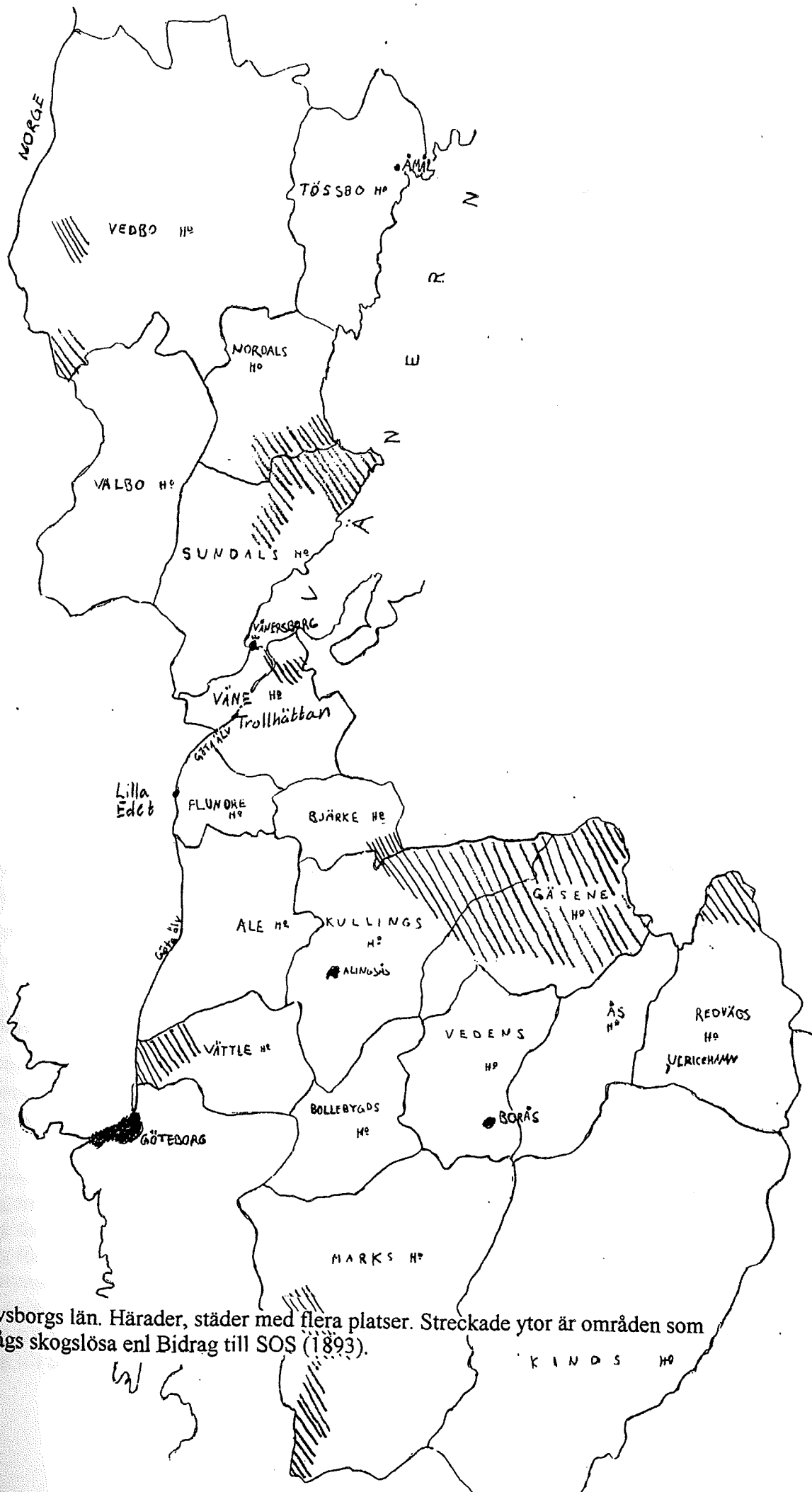
Befolkningsutvecklingen är en viktig del för att förstå hur stort exploateringstrycket varit på skogarna. En snabb befolkningsökning, särskilt om den sker på landsbygden, orsakar mer uppodlad mark, fler betande djur på utmarkerna och ett ökat virkesuttag till förmån för allt brännved. Detta påverkar inte bara uttaget utan även möjligheten att föryngra skogen, och vilka trädslag som kan etablera sig.

I sina redogörelser har landshövdingarna behandlat befolkningsutvecklingen, ibland med angivelser för varje år. De siffror jag har använt är de som prästerskapet angivit per 31 dec innevarande år. Beroende på hur bra det fungerade med skrivandet av bl a flyttningsintyg kunde dessa siffror ändras senare. För att kontrollera landshövdingarnas siffror har jag jämfört dessa med siffror ur Historisk statistik³. Figur 2 visar befolknings utvecklingen i hela länet.

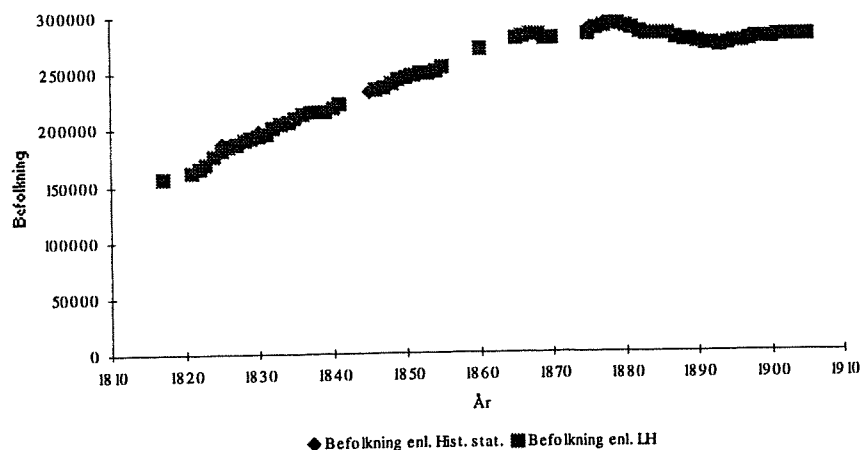
¹Skogstyrelsen (1995) Tabell 3.1

²Carlqvist, G. Carlsson, J. (red) (1947- 1955)

³Statistiska centralbyrån (1955) Tabell A5

Figur 1. Älvsborgs län. Härad, städer med flera platser. Streckade ytor är områden som ansågs skogslösa enl Bidrag till SOS (1893).

Figur 2. Befolkningsutvecklingen i Älvsborgs län 1817-1905 enl Historisk statistik³ och landshövdingarna (LH) i femårsredogörelserna.

I fig 2 syns att befolkningen ökade kraftigt under första halvan av perioden, från 155 711 invånare år 1817⁴ till 1879 då befolkningen nådde sitt maximum på 291 665 invånare⁵. Dessförinnan hade befolkningen minskat under åren 1867, 1868 och 1869. Denna minskning kan nog till stor del skyllas på missväxt 1867 och 1868⁶, samt i viss mån på emigration till bla Amerika.

I redogörelsen för 1871-1875⁷ sägs att emigrationen till Amerika avtagit, men den ökade sedan och hade sitt maximum under 1880-talet⁸. Under denna period utvandrade årligen 11,33 personer per 1000 invånare i länet, eller ca 3200 personer. Detta orsakade minskningen mellan 1880 och 1893 som kan ses i fig 2. Under början av 1890-talet sägs åter emigrationen minska⁹, vilket också återspeglas i utvandringstalen. En orsak till emigrationen som angavs i början av den stora utvandringsepoken var stagnerande näringsliv, exemplifierat av ett minskat järnvägsbyggande och nedläggande av vissa järnbruk och andra fabriker⁵. Jämför man utvandringen i Älvsborgs län med grannlänen finner man att utvandringstalen är högre än för Göteborg och Bohus och Skaraborgs län, men mindre än för Värmlands, Hallands och Jönköpings län. Samtliga läns emigrationsmaximum infaller samtidigt⁹.

Under den senare delen av perioden har befolkningskurvan planat ut, några år ökar befolkningen, några år minskar den. Under denna period svarar städerna för en stor del av befolkningsökningen, medan landsbygdens befolkning minskar¹⁰.

⁴Bidrag till SOS (1823)

⁵Bidrag till SOS (1882)

⁶Bidrag till SOS (1872)

⁷Bidrag till SOS (1876)

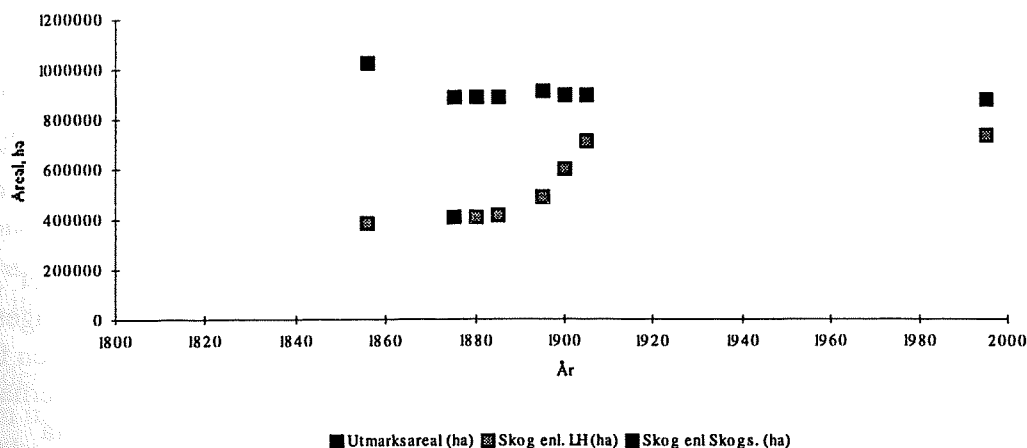
⁸Statistiska centralbyrån (1955) Tabell B22

⁹Bidrag till SOS (1899)

¹⁰Bidrag till SOS (1909)

Skogstillståndet

Beskrivningarna av skogstillståndet är i de flesta av femårsberättelserna ganska summariska, åtmonstone avseende allmogeskogen. Några arealuppgifter för den skogsklädda marken hittade jag inte förrän under 1850-talet¹¹. 1856 hade A. Forsell gjort en uppskattning av länet, och kommit fram till en landareal av 1 298 000 ha varav 382 000 ha var skogsbärande. I samma redogörelse angavs utmarken till 1 026 561 ha. En viss osäkerhet finns om vad Forsell avser med skogsbärande mark, vilket man bör ha i åtanke när man jämför med dagens areal produktiv skogsmarksareal (som ju förresten kan vara kal). Från och med redogörelsen för åren 1871-1875¹² och framåt finns med något undantag arealer angivna, se fig 3.

Figur 3. De angivna arealerna utmark och skogsbevuxen mark. Fyrkanter bygger på värden från landshövdingarnas femårsberättelser, Det ensamma värdet 1875 bygger på Skogstyrelsens underdåniga berättelse för år 1875¹³. Värden för 1995 från skogstatistisk årsbok¹⁴, utmarken antas utgöra skogsmark, myr, berg och fridlyst eller militär mark. Omräkningstal till ha från Skogsbrukstabeller¹⁵.

Förutom de arealer som uppges beskrivs ofta skogstillståndet med ord. I den första femårsberättelsen jag läst¹⁶ beskrivs skogen som att den fanns "av vidd och betydenhet". Särskilt delar av Dalsland och Vedens, Bollebygd och Kinds härad. Dock ansågs hushållningen med enkild skog dålig, pga svedjande och "mindre noggranhet med hyggen". Landshövdingen uppskattade inte heller att man hellre tog friska träd än de omkullfallna till bränsle. Bränntorv fanns och kunde användas istället för ved, men detta nyttjades nästan bara i Gäsene och Kullings härad, där man kan förmoda viss skogsbrist.

Denna beskrivning kan nog anses gälla ganska stor del av den undersökta perioden. I femårsberättelsen för 1827-1831¹⁷ konstateras att någon form av återväxtarbete var mycket sällsynt. Myndigheterna hoppades man genom att vara goda förebilder på kronoparkerna och

¹¹Bidrag till SOS (1857)

¹²Bidrag till SOS (1876)

¹³Bidrag till SOS (1877)

¹⁴Skogstyrelsen (1995) Tabell 3.1

¹⁵Anon (1965) Avd I

¹⁶Bidrag till SOS (1823)

¹⁷Bidrag till SOS (1833)

ett ökat värde på skogsprodukterna skulle skötseln förbättras även på enskild mark¹⁸. Man sade att skogarna var i avtagande, men att de räckte för länets behov, och med en förbättrad skogshushållning skulle det kunna bli en del över för försäljning.

Ett undantag utgörs av Brevikshult allmanning i Kullings härad som införde ordnad skogshushållning 1839¹⁹. I samma femårsberättelse anges delar av Nordals, Sundals, Väne, Ale, Mark och nästan hela Gäsene härad som skogslösa. Vedbo, Vedens ock Kinds härader beskrevs som skogsrika. Det ansågs att trots att ännu ingen brist rådde i länet skulle inte de enskilda skogarna kunna försörja länet i framtiden. En förbättrad skogshushållning och lagstiftning inom området behövdes i framtiden. I 1866-1870 års femårsredogörelse konstateras åter behovet av bättre lagstiftning för att förbättra återbeskoningen²⁰.

1876²¹ sägs dock att något mer betänklighet rådde vid avverkning, och att man på vissa platser börjat med skogsådd, med Svältorna som förebild. Saagbruksforeningen i Fredrikshald hade köpt mark i Dalsland, som besåddes. Landstinget och hushållningsällskapen i länet bidrog med frö och plantor till förnyringarna²².

I femårsredogörelsen för åren 1886-1890 lämnas en mycket noggrann redogörelse för länet²³. Då beskrivs ett skogsbälte som täcker stora delar av Västgötadelen, och Dalsland undantaget Dalbosläätten. De socknar som ansågs vara skoglösa är streckade i fig 1. I femårsberättelsen för 1891-1895²⁴ konstateras att ansträngningarna för återväxten är sämre i de skogsrika trakterna jämfört med de skogsfattiga, då man i de senare insett värdet av skogen. Även in på detta sekel ansågs att den enkelt ägda skogen överavverkades²⁵. Dock fanns fortfarande få skogslösa orter, och Bollebygd, Kind och Dalsland var skogsrika. 6000 ha hade under perioden 1900-1905 beskogsats mha allmänna medel. Tom 1904 hade detta legat på Kungl. Domänstyrelsens revir, men detta övergick 1905 till den nybildade Skogsvårdstyrelsen. Skogsvårdstyrelsen hann under 1905 med att teckna 302 skogsvårdskontrakt, täckande 3300 ha. Dessa var överenskommelser om återväxtåtgärder efter avverkning.

Idag består skogen av 25% tall, 58% gran, 10% björk, 1,3% ek och 0,4 % bok²⁶. Av dessa trädslag verkar åtminstone eken varit vanligare. I 1827 års femårsberättelse²⁷ nämns att skogen består av tall och gran, att bok finns i södra delen av länet och att ek och björk växer i hela länet. Men under slutet av 1860-talet påstås att mycket av ek och bokskogarna skövlats²⁸. En bokskog fanns i Kinds härad, och en bokungskog på Ollestad säteri i Gäsene härad. Av det förnyringmaterial som delades ut av landsting och hushållningsällskapen var till största delen barrträd²⁹, vilket ytterligare påverkat träslagsfördelningen mot barrdominans.

¹⁸Bidrag till SOS (1844)

¹⁹Bidrag till SOS (1857)

²⁰Bidrag till SOS (1872)

²¹Bidrag till SOS (1876)

²²Bidrag till SOS (1882)

²³Bidrag till SOS (1893)

²⁴Bidrag till SOS (1899)

²⁵Bidrag till SOS (1909)

²⁶Skogstyrelsen (1995) Tabell 3.5

²⁷Bidrag till SOS (1829)

²⁸Bidrag till SOS (1872)

²⁹Bidrag till SOS (1888)

De allmänna skogarna

Till skillnad från den totala skogsarealen är de allmänna skogarna, och då särskilt kronoparkerna väl beskrivna avseende arealer. De skiljer sig dessutom på det viset att kronoparkerna är bäst beskrivna i början av perioden, för att mot slutet bli mer summariskt upptagna, då Domänstyrelsen utvecklades och själva redovisade utvecklingen samtidigt som landshövdingen fick fler och andra uppgifter att redovisa.

De första kronoparkerna som nämns är Halle- och Hunneberg, Edsmären och Edsveden³⁰. Halle- och Hunneberg, som har en medeltida historia som kronans mark, har beskrivits noggrant i en artikel i Skogshistorisk tidskrift³¹. 1830 infördes ordnad skogshushållning på dessa³². Under denna tid var den totala arealen kronoparker 14 414 ha, och de 14 allmänningar som fanns utgjorde 44 330 ha. Allt detta var dock inte skogsklädd mark, något senare i utvecklingen kan man ana att stora delar var kala³³. Under denna tid sålde staten av en del av sina marker, både till enskilda och genom att bilda allmänningar. Detta medförde att arealen kronoparker minskade till 8 120 ha under 1850 talet³⁴. Av dessa var ju dessutom Edsmären i Gäsene härad kal och hade därför frösåts mellan åren 1840-1860, medan övriga kronoparker var indelade för trakthugning³⁵.

Under 1860 talet förändrades utvecklingen. Staten började köpa in mark igen. Bland de första som inskaffades i detta län var Lilla och Stora Svältan (278 ha resp 532 ha) i Gäsene härad³⁶. Svältorna var sedan lång tid tillbaka ljunghedar, som de i Halland. Även en tidigare allmänning, Trennigshult i Gäsene härad blev kronopark vid detta tillfälle. Näst tillfälle jag hittade en noggrannare redovisning var på 1880-talet. Då hade kronoparkerna ökat till 11, täckande en areal av 12 283 ha³⁷. 1889 utökades staten sitt ansvar ytterligare genom att beslagta häradsallmanningen Kuleskogen i Bjärke härad, pga överavverkning³⁸. I samma femårsberättelse uppges kronoparkerna vara 14, omfattande 17328 ha. I den sista femårsberättelsen jag läst anges kronoparkerna till 21, omfattande 26 743,24 ha³⁹. I samma redogörelse sägs att staten köper till hemman för att utvidga sina kronoparker, samtidigt som man sålde mindre kronotorp, något som kanske känns igen i dagens Assi-Domäns försök att samla sitt skogsinnehav.

1860 bildades det en skogsskola på Hunneberg^{31,35}. Denna drevs fram till 1913. 1859 hade hushållningsällskapet startat en skogsskola vid Edsmären i Gäsene härad³⁵. Denna nämns dock enbart en gång till i den efterföljande femårsberättelsen, varför man kan anta att den upphörde inom en 10-års period efter starten.

³⁰Bidrag till SOS (1829)

³¹Söderström, G. (1993)

³²Bidrag till SOS (1833)

³³Bidrag till SOS (1840)

³⁴Bidrag till SOS (1857)

³⁵Bidrag till SOS (1862)

³⁶Bidrag till SOS (1867)

³⁷Bidrag till SOS (1893)

³⁸Bidrag till SOS (1900)

³⁹Bidrag till SOS (1909)

Skogsskador

Det nämns inte särskilt mycket om skogsskador, men några exempel finns. 1826 skulle det ha förekommit en del skogseld⁴⁰. Under 1860-talet förekom en del besvärliga stormar, som var som värst 1863, och även 1864^{41,42}. Under 1890-talet nämns de två sista skadetillfällena. Först hemsöks kronoparken Gallåsen av en "parasitsvamp", *Melampus penitorqua*, dvs knäckesjuka⁴³. Den hade härjat längre söderut i Sverige, men nu alltså nått Älvsborg. 1899 hade en större brand börjat i Kynnefjäll i Bohuslän, som sedan spred sig in i SV delen av Vedbo härad⁴⁴.

Skogsprodukternas användning

Under hela den undersökta perioden har skogarnas användning beskrivits ganska väl. Antingen var det pga önskat överutnyttjande, eller så var nyttjandet av ekonomisk betydelse. Det är också ganska stora skillnader mellan Dalslandsdelen och Västgötadelen av länet.

Ett stort användningsområde var brännved, och behovet minskade knappast under perioden. I de skogslösa socknarna användes i viss mån brännrotv som ersättning⁴⁵, men man kan ana att landshövdingarna önskade att det skulle användas på flera platser för att spara skogen. I Dalsland fanns en del järnbruk, och till dessa gick det åt en del kol. Detta medförde att kolningen var störst i Dalsland. Även tjär- och beckbränningen var störst i denna del av länet⁴⁶. Under 1850-talet börjar bruken gå över till stenkol⁴⁷ då tillgången på träkol varit minskande. Man kan också tänka sig att konkurrensen om träkolet ökat då antalet ångmaskiner i drift ökade. Mot slutet av perioden fick bergshanteringens allt mindre betydelse⁴⁸.

Stängsel och husbyggnad var två andra företeelser där trä användes i stor utsträckning. Detta var inte populärt i landstingskansliet i Vänersborg, och det klagades på bruket att bygga större och tom tvåvåningshus. Å andra sidan betonades att bruket att använda stenmurar och jordvallar var alldeles för litet, om än ökande⁴⁹. Man uppskattade även en ökande användning av sten och tegel till husbyggen, framför allt i städerna. 1834 brann Vänersborg ner, vilket gav möjlighet till att använda nya material. Oftast användes nog trä ändå, förutom till vissa allmänna byggnader⁵⁰.

I de skogsrika trakterna av Västgötadelen, tex Vedens, Bollebygds och Kinds härader var olika former av träslöjdarbete en binäring som nämns. Däremot ansågs att befolkningen i Dalsland "... ännu saknar händighet i slöjder..."⁴⁸. En förklaring till detta kan vara att det i Dalsland fanns avsättning för "industriprodukter", som t ex kol, på järnbruken. I trakterna

⁴⁰Bidrag till SOS (1829)

⁴¹ Söderström, G. (1993)

⁴²Bidrag till SOS (1867)

⁴³Bidrag till SOS (1899)

⁴⁴Bidrag till SOS (1904)

⁴⁵Bidrag till SOS (1823)

⁴⁶Bidrag till SOS (1829)

⁴⁷Bidrag till SOS (1857)

⁴⁸Bidrag till SOS (1904)

⁴⁹Bidrag till SOS (1833)

⁵⁰Bidrag till SOS (1840)

kring Borås och Ulricehamn fanns andra möjligheter då innevånarna i de omgivande häraderna hade tillstånd att idka gårdfarihandel, gå som knallar. Därmed kunde man få avsättning för träarbeten som skålar, laggkärl, träfat, träskor och askar.

Skogsindustrier har funnits i länet under hela perioden. 1829 fanns det 209 sågverk, för avsalu eller legosågning. De som fanns i Dalsland fick största delen av virkesfångsten från det egna landskapet, medans sågarna i Göta älv sågade flottat virke från Värmland⁵¹. I den därpå följande femårsberättelsen anges sågarnas antal till 225, samt att sågarna i Lilla Edet (se fig 1) brann 1830, men återuppbygdes⁵². Under 1850-talet kan man ana Göta älvsågarnas glansperiod. I Trollhättan fanns 4 sågar med 12 ramar och i Lilla Edet 6 sågar med 10 ramar och 4 "centrumtrissor för kantning"⁵³. 15 år senare var sågperioden i Älvsborgs län över, sågarna i Trollhättan läggs ned⁵⁴. All sågverksamhet läggs dock inte ned, under 1890-talet sägs 209 sågverk finnas, och ångsågar på 9 platser i länet⁵⁵.

En annan skogsindustri, som växte sig starkare under perioden var pappers- och massaindustrierna. Redan i den första femårsberättelsen nämns två pappersfabriker i Marks och Ås härad⁵⁶. Under 1830-talet tillförs en pappersfabrik⁵⁷, men den stora utökningen kom när sågarna lades ned i Trollhättan. Under slutet av 1860-talet etablerades massafabriker i Trollhättan och Rånum i Väne härad, och i Långed i Vedbo härad⁵⁸. Ett pappersbruk startade i Vargön, Väne härad. I början av 1890-talet blev pappersindustrin viktigare än järnbruken för länet. Det fanns då pappersbruk på 6 platser, och massafabriker på 9 platser⁵⁹. Både i femårsberättelsen för 1896-1900 och den för 1901-1905 hävdades att länet var landets största pappersproducent^{58,59}. I den senare konstateras att Gävleborgs, Värmlands och Västernorrlands län var större avseende försäljningsvärdet på pappersmassa. Vid utgången av perioden fanns 8 pappersbruk och 12 massafabriker i länet.

Av övriga industrier av intresse kan nämnas att det startades en tändsticksfabrik i Vänersborg, den andra i landet, under 1860-talet⁵². En kortare period fanns även en i Lilla Edet⁵³.

Avslutning

Som sammanfattning kan sägas att det är svårt att dra någon säker slutsats om skogstillståndet genom att enbart läsa landshövdingeberättelserna. Det har funnits områden med skogsbrist, men de var nog begränsade till ett antal socknar i t ex Gäsene och Kullings härad. I stora delar av länet har det funnits tillräckligt för husbehov för en ökande befolkning, och till en ökande industriell användning. Under hela perioden framförs farhågor från myndigheterna om framtida skogsbrist, som dock aldrig verkar uppstå för länet som helhet. Mot slutet av perioden sätter förnyngsarbetet fart, vilket leder till en ökning av den skogsklädda marken till dagens nivåer för skogsmark (se fig 3).

⁵¹Bidrag till SOS (1829)

⁵²Bidrag till SOS (1833)

⁵³Bidrag till SOS (1857)

⁵⁴Bidrag till SOS (1872)

⁵⁵Bidrag till SOS (1899)

⁵⁶Bidrag till SOS (1823)

⁵⁷Bidrag till SOS (1840)

⁵⁸Bidrag till SOS (1904)

⁵⁹Bidrag till SOS (1909)

Referenser

- Anon. (1965) Skogsbrukstabeller sammanställda och utgivna av föreningen skogstyrelsernas jägmästare, Ronneby 12:te översedda upplagan.
- Bidrag till SOS (1823) Kongl Maj:ts befallningshavare i Elfsborgs län till Kongl. Maj:t afgivne fem års berättelse år 1822. Stockholm
- Bidrag till SOS (1829) Kongl Maj:ts befallningshafvandes i Elfsborgs län till Kongl. Maj:t år 1827 afgivne fem-års-berättelse. Stockholm
- Bidrag till SOS (1833) Kongl Maj:ts befallningshafvandes uti Elfsborgs län till Kongl. Maj:t i underdånigt afgivne fem-års-berättelse för åren 1827, 1828, 1829 1830 och 1831. Stockholm
- Bidrag till SOS (1840) Kongl Maj:ts befallningshafvandes uti Elfsborgs län till Kongl. Maj:t i underdånigt afgivne femårs-berättelse för åren 1832, 1833, 1834, 1835 och 1836. Stockholm
- Bidrag till SOS (1844) Kongl Maj:ts befallningshafvandes uti Elfsborgs län till Kongl. Maj:t i underdånigt afgivne femårs-berättelse för åren 1837, 1838, 1839, 1840 och 1841. Stockholm
- Bidrag till SOS (1853) Kongl Maj:ts befallningshafvandes uti Elfsborgs län till Kongl. Maj:t i underdånigt afgivne Embets-berättelse för åren 1847, 1848, 1849 och 1850. Stockholm
- Bidrag till SOS (1857) Kongl Maj:ts befallningshafvandes uti Elfsborgs län till Kongl. Maj:t i underdånigt afgivne femårs-berättelse för åren 1851, 1852, 1853, 1854 och 1855. Stockholm
- Bidrag till SOS (1862) Kongl Maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse. Landsöfdingembetets uti Elfsborgs län underdåniga afgivne berättelse för åren 1855-1860. Stockholm
- Bidrag till SOS (1867) Kongl Maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse åren 1861-1865. Elfsborgs län. Stockholm
- Bidrag till SOS (1872) Kungl Maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse åren 1866-1870. Elfsborgs län. Stockholm
- Bidrag till SOS (1877) Kungl Maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse åren 1871-1875. Elfsborgs län. Stockholm
- Bidrag till SOS (1882) Kungl Maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse åren 1876-1880. Elfsborgs län. Stockholm
- Bidrag till SOS (1882) Sammandrag af Kungl Maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse åren 1876-1880 utarbetat af Statistiska centralbyrån. Stockholm

- Bidrag till SOS (1888) Kungl Maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse åren 1881-1885. Elfsborgs län. Stockholm
- Bidrag till SOS (1888) Sammandrag af Kungl Maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse åren 1881-1885 utarbetat af Kungl. Statistiska centralbyrån. Stockholm
- Bidrag till SOS (1893) Kungl Maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse åren 1886-1890. Elfsborgs län. Stockholm
- Bidrag till SOS (1899) Kungl Maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse åren 1891-1895. Elfsborgs län. Stockholm
- Bidrag till SOS (1900) Sammandrag af Kungl Maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse åren 1891-1895 utarbetat af Kungl. Statistiska centralbyrån. Stockholm
- Bidrag till SOS (1904) Kungl Maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse åren 1896-1900. Elfsborgs län. Stockholm
- Bidrag till SOS (1907) Sammandrag af Kungl Maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse åren 1896-1900 utarbetat af Kungl. Statistiska centralbyrån. Stockholm
- Bidrag till SOS (1909) Kungl Maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse åren 1901-1905. Älfsborgs län. Stockholm
- Bidrag till SOS (1912) Sammandrag af Kungl Maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse. Åren 1901-1905 utarbetat af Kungl. Statistiska centralbyrån. Stockholm
- Bidrag till SOS (1877) Skogsväsendet. Skogstyrelsens underdåniga berättelse för år 1875. Stockholm
- Carlqvist, G. Carlsson, J (red) (1948-1955) Svensk uppslagsbok. Andra och omarbetade upplagan. Band 1-32. Malmö
- Skogstyrelsen (1995) Skogsstatistisk årsbok 1995. Jönköping
- Statistiska centralbyrån (1955) Historisk statistik för Sverige. I Befolkning 1720-1950. Stockholm
- Söderström, G. (1993) Skogsbruket under 160 år på Kronoparken Halle-Hunneberg. Skogshistorisk tidskrift nr 2:22-34